

”Viime aikojen muotina on ollut koko geodesiasanan hävittäminen niin alan laitosten kuin geodesian opetuksen nimistä. Miksi? Tilalle ovat tulleet sellaiset mitään tarkoittamattomat sanahirviöt kuin geomatiikka. Kun alan opiskelijat on menetetty samassa myllerryksessä, on koko tarpeeton geodesian opetuskin voitu lakkauttaa.”

periaatteita ja tavoitteita. NGOS käsittää Fennoskandian lisäksi Islannin, Grönlandin, Huippuvuoret, Pohjois-Atlantin ja suuren osan Arktista merialuetta. NGOS on Pohjoismaissa tärkein geodeettinen hanke tulevina vuosina. Se tarjoaa mm. pohjoismaisten koordinaatti- ja korkeusjärjestelmien yhteensopivuuden, pääsien pysyvien havaintoverkkojen dataan tai metadataan, sekä geodeettisten havaintoaineistojen yhtenäisyyden ja virhekontrollin.

Suomi mukana kehityksessä

Suomessa Geodeettisen laitoksen mittausasemat ja verkot ovat osa kansainvälistä geodeettista verkostoa ja laitos on mukana

myös GGOS:n ja NGOS:n toiminnassa. Eriyisen keskeinen merkitys on Suomen pysyvän GPS-verkon, FinnRefin, lisäksi Metsähovin tutkimusasemalla, jossa ovat mm. satelliittilaser ja geodeettinen VLBI. Kumpiakkin on maailmassa vain kolmisenkymmentä. Metsähovin pohjoinen sijainti on merkittävä, koska polaarialueilla havaintoasemia on erittäin vähän. Esimerkiksi Metsähovin satelliittilaser on maailman pohjoisin.

EUREF-FIN-koordinaattijärjestelmä perustuu FinnRef-verkkoon ja GPS:llä uudelleen mitattuun kolmioverkkoon, jotka on liitetty osaksi eurooppalaista koordinaattijärjestelmää. Uusi valtakunnallinen korkeusjärjestelmä N2000 on liitetty naapurimaiden korkeusverkkoihin ja se on yhteensopiva eurooppalaisen korkeusjärjestelmän määrittelyn kanssa. Kansallinen painovoimaverkko perustuu Geodeettisen laitoksen mittaamiin yli 40:een ensimmäisen luokan pisteeseen ja näihin liitettyihin runsaaseen 30 000 painovoimapisteeseen. Lähivuosina toteutetaan myös painovoimaverkon uudistaminen.

Kansallisten järjestelmien kautta myös paikalliset koordinaatit voidaan sitoa globaaleihin järjestelmiin. Mitä pitemmälle integrointi viedään, sitä paremmin jo olemassa olevia infrastruktuureita voidaan käyttää hyväksi. Tässä riittää haastetta aina kuntien ja kaupunkien tasolle saakka.

Kirjoittaja on professori ja Geodeettisen laitoksen geodesian ja geodynamiikan osaston johtaja. Sähköposti markku.poutanen@fgi.fi.

Pekka Lehtonen

”Mistä löytyvät tulevaisuuden osaajat ja kuka kykenee jatkossa luomaan ja ylläpitämään koordinaattijärjestelmiä”, kysyy Markku Poutanen.

Maanmittauslaitoksessa on asetettu projekti, jonka tehtävänä on laatia yksityiskohtainen suunnitelma kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtämiseksi käräjäoikeuksista Maanmittauslaitokseen. Projektin johtoryhmän puheenjohtaja Arvo Kokkonen (oik.) ja projektipäällikkö Ari Tella (kesk.) ja projektiryhmän jäsen Tuomas Lukkarinen (vas.) aikovat tuottaa esityksen toimenpiteiksi 15.10.2007 mennessä.

Hallitusohjelman mukaan pääministeri Matti Vanhasen II hallitus parantaa kansalaisten oikeusturvaa ja oikeuden tasa-arvoista saatavuutta keskittämällä käräjäoikeuksien voimavaroja lainkäyttötehtäviin. Kiinteistöjen kirjaamisjärjestelmä uusitaan ja kirjaamisasiat siirretään Maanmittauslaitokselle. Maanmittauslaitos on käynnistänyt yhdessä oikeusministeriön kanssa projektin kirjaamisasioiden yksityiskohtaisen siirtosuunnitelman laatimiseksi (ns. KIRSU-projekti).

Pekka Lehtonen

Arvo Kokkonen

Kirjaamisasioiden siirto Maanmittauslaitokselle valmistelun alla

Kirjaamisen rekisterijärjestelmä

Kiinteistötietojärjestelmä (KTJ) koostuu lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin (kirjaamisosan eli oikeusrekisterin) ja kiinteistörekisterin (kiinteistöosan eli esinerekisterin) tiedoista. Mainitut rekisterit ovat yhteiskunnan keskeisiä perusrekistereitä. Kiinteistötietojärjestelmä on näiden rekistereiden varassa toimiva tietopalvelukokonaisuus.

Lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriin merkitään kiinteistön omistussuhteita,

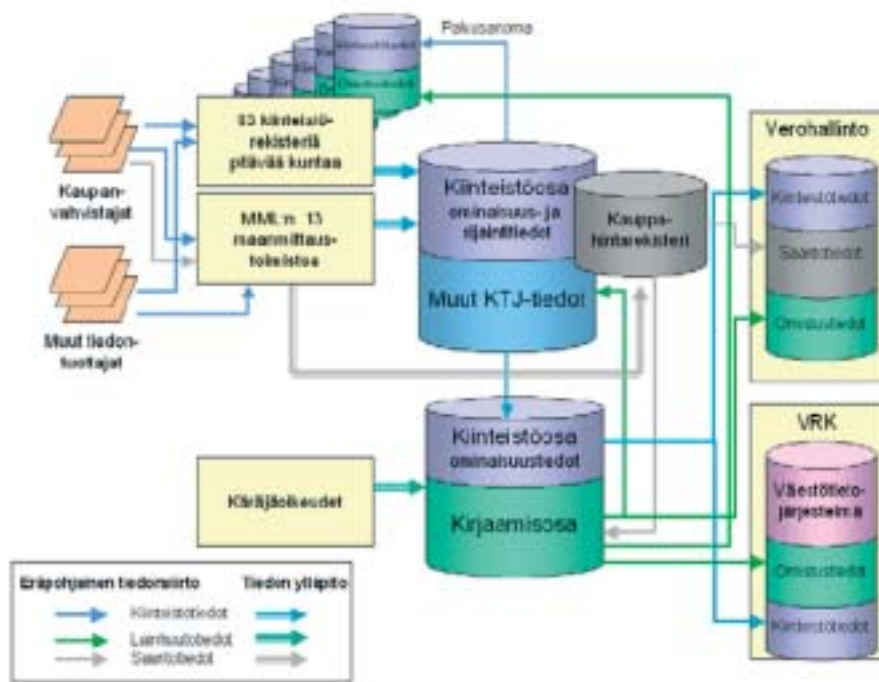
kiinnityksiä ja sivullisten oikeuksia koskevat tiedot. Kiinteistörekisteriin merkitään taas kiinteistön ominaisuuksia ja fyysistä ulottuvuutta koskevat tiedot. Oikeusministeriö pitää nykyisin lainhuuto- ja kiinnitysrekisteriä, johon käräjäoikeudet

tekevät kirjaamisratkaisut sekä muut merkinnät.

Uusi kiinteistötietojärjestelmä syntyi 1.6.2005, kun järjestelmän kiinteistöosan uudistus valmistui. Sitä ennen 86 kunnan ja Maanmittauslaitoksen kiinteistötiedot

lainhuutoja	110 000 kpl, joista 25 000 kpl määräalan lainhuutoa
kiinnityksiä	398 000 kpl, joista 150 000 uusia kiinnityksiä
erityisiä oikeuksia	7 000 kpl vuokraoikeuksia
kiinteistöjä	35 000 kpl uusia kiinteistöjä.

Vuositasen tunnuslukuja lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin sekä kiinteistörekisterin tapahtumista.

Nykyinen kiinteistötietojärjestelmä ja rekisterien väliset yhteydet (työryhmämietintö 2007:6, kiinteistöjä koskevien kirjaamisasioiden käsittelyn kehittäminen).

olivat erillisissä rekisterissä. Niistä ylläpidettiin yhtenäistä kopiota lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin yhteydessä. Kiinteistöjen sijaintitiedot olivat saatavilla ainoastaan paikallisesti kiinteistön sijaintialueen kunnasta tai maanmittaustoimistosta. Lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin toimivuus vaatii kiinteistöjen ominaisuustietojen kopiointia kiinteistörekisteristä. Kiinteistötietojen kahdentamisen tarve poistuu aikanaan kirjaamisosan uudistamisen myötä

Lukuisia selvityksiä tehty

Suomessa on suunniteltu kiinteistöjä koskevien rekisterien sähköistämistä ja yhdistämistä jo 1960-luvulta alkaen.

Valtioneuvoston vuoden 1993 hallinnon uudistamista koskeneessa päätöksessä edellytettiin, että lainhuudatus- ja kiinnitysasioiden siirtomahdollisuudet maanmittaushallinnolle selvitetään. Asetettu työryhmä päätyi seuraavana vuonna antamassaan mietinnössä siihen, ettei selvityksessä ollut tullut esiin seikkoja, jotka selvästi puoltaisivat kirjaamisasioiden siirtoa maanmittaushallinnolle.

Tuomioistuimet 2000-luvulle -perusselvityksessä (OM 1998) esitettiin kirjaamisasioiden osalta sitovalla tavalla

ratkaistavaksi kysymys siitä, käsitelläänkö kirjaamisasiat tuomioistuimessa vai Maanmittauslaitoksessa.

Tuomioistuinelaitoksen kehittämistä käsitellyt komitea (KM 2003:3) katsoi, että kiinteistöjä koskevat kirjaamisasiat tulisi siirtää käräjäoikeuksista hallintoviranomaisille.

Oikeusministeriön asettama Kiinteistöjä koskevien kirjaamisasioiden käsittelyn kehittämissuunnitelma (2007:6) päätyi loppuraportissaan käsitykseen, että päätös siitä, pysytetäänkö kiinteistöjen kirjaamisasiat tuomioistuinelaitoksessa vai siirretäänkö Maanmittauslaitokselle, on poliittinen ratkaisu siitä, mihin järjestelmän kehittämiseen vaatimat resurssit halutaan ohjata.

Eurooppa ja muut Pohjoismaat

Euroopassa kiinteistöjä koskevat rekisterijärjestelmät ovat laajasti muutosten kohteena. Muutokset ovat johtuneet rekisterien sähköistämisestä ja viime vuosina hankkeista siirtyä sähköisiin kiinteistönvaihdamtärjestelmiin. Kiinteistökirjaaminen ei kuulu Euroopan unionin toimialaan. Kuitenkin EU:n myötävaikutuksella on aloitettu yhteistyöhankkeita.

Ruotsissa kirjaamisasiat siirretään

Maanmittauslaitoksen johdon alaisuuteen 1.6.2008 ja Lantmäteriet on päättänyt perustaa uuden divisioonan vastaamaan kirjaamistehtävien johtamisesta. Norjassa kirjaamisasiat on siirretty maanmittauslaitoksen pääkonttorin (Statens kartverket) hoidettavaksi jo 1.1.2006 alkaen. Tanskassa ollaan siirtymässä sähköiseen kiinteistönvaihdamtärjestelmään ja laajasti myös automaattiseen kirjaamisen menettelyyn. Tanskassa kirjaamisasiat kuuluvat toistaiseksi alioikeuksien tehtäviin.

Ministeriötason työryhmä ohjaa

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 8.6.2007 ohjausryhmän koordinoimaan kiinteistöjen kirjausasioiden siirtoa Maanmittauslaitokselle. Ohjausryhmän työlle on asetettu tavoitteeksi, että sen tulee varmistaa kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirron onnistunut toteutus nykyisen hallituskauden kuluessa. Ohjausryhmä hyväksyy asetettavaksi käytännön toteutuksen kannalta tarpeelliset projektit Maanmittauslaitoksen ja mahdollisesti muiden osapuolien esityksestä. Ohjausryhmää johtaa kansliapäällikkö **Jarmo Vaitinen** maa- ja metsätalousministeriöstä ja ryhmässä on edustettuna oikeusministeriön, Maanmittauslaitoksen, Oikeushallinnon henkilökunta OHK ry:n, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry:n, Maanmittauslaitoksen akavalaisten yhteistyöryhmä JUKO ry:n ja Maanmittauslaitoksen Tekniset MATE ry:n edustajat. Ohjausryhmän toimikausi päättyy 31.5.2009.

Yksityiskohtainen siirtosuunnitelman laadinta työn alla

Maanmittauslaitoksen pääjohtaja asetti 25.5.2007 projektin suunnittelemaan kirjaamisasioiden siirtoa Maanmittauslaitokselle (KIRSU-projekti). Projektin tehtävänä on laatia yksityiskohtainen suunnitelma kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtämiseksi käräjäoikeuksista Maanmittauslaitokseen. Suunnitelmassa on kuvattava (1) ne toimenpiteet, joilla siirto tulee toteutetuksi, mitä ovat (2) toimenpiteiden aikataulut ja mitä (3) resursseja niiden toteuttaminen vaatii.

Projektin tulee ottaa huomioon käräjäoikeuksien toimipisteiden määrän vähentäminen sekä sähköisen kiinteistöväihdamnan ja kirjaamisjärjestelmän uudistamisen vaikutukset kirjaamistehtäviin.

Projektin lopputuloksena on yksityiskohtainen siirtosuunnitelma. Suunnitelman perusteella voidaan käynnistää siirron edellyttämät toimenpiteet. Siirto-

suunnitelma luovutetaan ohjausryhmälle. Projektin tulee saada työnsä valmiiksi 15.10.2007 mennessä.

Projektin johtoryhmässä ja projektiryhmässä on laajasti edustettuna asian-tuntijoita oikeusministeriöstä, käräjäoi-keuksista ja Maanmittauslaitoksesta sekä henkilöstön edustajia oikeushallinnon ja maanmittaushallinnon henkilöstöjär-jestöistä.

Selvitettäviä asioita ja tehtäviä

Yksityiskohtaisessa siirtosuunnitelmas-sa on selvitettävä mm. lainsäädännön muutostarpeet, kirjaamisprosessi Maan-mittauslaitoksessa, henkilöstöprosessi, taloushallinnon muutostarpeet, kirjaamis-tuotteiden hinnoitteluun liittyvät asiat, tietohallinnon kysymykset, KTJ-hallinnon muutokset, arkistoasiat, toimitilat ja asia-kaspalvelun järjestelyt. Näiden lisäksi tulee varmasti työn etenemisen myötä muita tehtäviä selvitettäväksi.

Viestinnällä on erityisen tärkeä osuus projektissa. Tavoitteena on, että siirto sujuu ilman turhia pelkoja ja että kaikilla on tieto siitä, mitä tulee tapahtumaan ja mitä on tapahtunut. Sen takia laaditaan projektista viestintäsuunnitelma yhdessä oikeusministeriön ja Maanmittauslaitok-sen viestintäyksikköjen kanssa ja vies-tintä tapahtuu yhtäaikaisesti molemmissa organisaatioissa. Viestinnän tehtävänä on lisäksi huolehtia siitä, että kansalaisten, asiakkaiden, sidosryhmien ja median keskuudessa ollaan selvillä, minkälainen muutos on tapahtunut ja missä kirjaamis-asioita hoidetaan uudessa tilanteessa. Projektista tiedotetaan säännöllisesti.

Mitä on tehty projektissa?

Projektityö on aloitettu kesän alussa ja projektin johtoryhmä on (tätä kirjoitet-taessa heinäkuun lopussa) kokoontunut kaksi kertaa ja projektiryhmä lukuisia kertoja. Projektipäällikkö **Ari Tellan** mukaan elokuu ja syyskuun alku tulevat olemaan erittäin työntäyteisiä ja kriittisiä aikoja osatehtävien määrittelyjen osalta. Koska osatehtävillä on riippuvuussuh-teita toisiinsa, täytyy kaikki osatehtävät olla määriteltyjä ja käsiteltyjä ennen kuin kokonaissiirtosuunnitelma voidaan laatia. Vasta tämän jälkeen voidaan esittää esi-merkiksi siirtoajankohtaan liittyviä arvi-oita ja tavoitteita. Lähtökohdana on tietysti se, että kirjaamisasioiden siirto tehdään niin nopeasti kuin se hallinnollisesti ja teknisesti on järkevää ja mahdollista. Pro-jektissa on ollut vahva tekemisen meininki

Pekka Lehtonen

Jussi Kovanen

Pekka Lehtonen

Toimistosihteri Anna-Liisa Piispanen käsittelee Äänekosken käräjä-oikeudessa kiinteistöasioita. "Käsillä olevilla tiedoilla muutos hämmäntää henkilökuntaa."

ja sitoutuminen tehtäviin innostunutta. Projekti pyrkii aikataulunsa mukaisesti tuottamaan ministeriön ohjausryhmälle esityksen 15.10. mennessä, jonka käsitel-lyn pohjalta toimeenpano käynnistetään osatehtävittäin.

Haasteita myös tulevaisuudessa

Kiinteistötietojärjestelmän kiinteistö-osan uudistaminen toteutetaan erillään itse tehtävien siirron toteutuksesta. Kirjaamisosan teknisen uudistamisen alkaa vaatimuskehitysprojektin käynnis-tämisellä vuoden 2007 lopulla toteutus tapahtuu 2010-luvun alussa. Käyttöönotto arvioidaan tapahtuvan pari kolme vuotta itse tehtävien siirron jälkeen. Aikataulut selviävät valmistelun edistyessä.

KIRSU-projektiin ja sen jälkeen käyn-nistyviin toimeenpanoprojekteihin liittyy lukuisa joukko haasteita. Onhan kysymys tehtäväkokonaisuuden siirtämisestä hal-linnonalalta toiselle. Näin iso rakenne-

muutos on vaativa tehtävä. Se edellyttää sekä johdolta että henkilöstöltä joustavuutta ja kykyä uudistua. Henkilöstön edustajien kanssa tullaan käymään jatku-vaa keskustelua. Uskon, että onnistumme siirron toteuttamisessa sitä paremmin, mitä enemmän käytännön toimijat ovat mukana. Käräjäoikeuksien ammattitai-toinen ja vastuullinen henkilökunta sekä Maanmittauslaitoksen nykyinen osaava henkilökunta yhdessä luovat sellaisen voimavaran, jolla kirjaamisasioiden hoi-taminen on luotettavissa ja turvallisissa käsissä myös tulevaisuudessa Suomessa.

Kirjoittaja on maanmittausneuvos Maanmittauslaitoksen Keskushallinnossa ja KIRSU-projektin johtoryhmän puheenjohtaja. Sähköposti arvo.kokkonen@maanmittauslaitos.fi.